

Victòria Alsina

Hermínia Grau Aymà (Barcelona, 1897 – 1982), filla de Joan Grau i Llopis, nascut a Vallès, i de Maria Aymà i Mensa, natural de Barcelona, era la petita de quatre germans d'una família de Gràcia d'ambient «més aviat lliurepensador», segons que ens diu la seva filla Eulàlia Duran, que també explica que una germana més gran, Raquel, morta molt jove, havia estat una de les primeres dones de l'estat que cursà la carrera de medicina i l'exercí. Ens informa, també, que Hermínia «era d'esperit inquiet i es formà una cultura autodidacta», i que als anys vint vivia sola, cosa molt inusual en una dona jove de l'època. Estudià la carrera de piano, però l'hagué d'abandonar el darrer any per motius de salut. La mala salut, que l'acompanyà tota la vida, li representà un obstacle per professionalitzar-se i convertir-se en una dona del tot independent, però no li impedí esdevenir una persona inquieta, culta i intel·lectualment atractiva que des de molt jove despertà l'interès d'un seguit d'homes de lletres del país, inclòs el seu marit, els quals, com ens diu Teresa Muñoz, «sempre la tindran com a punt de referència, com a musa, en unes relacions marcades pels interessos comuns culturals i, segons com, espirituals».

El 1917 entrà a treballar al Departament de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona i aquell mateix any, a la Biblioteca de la Universitat de Barcelona, conegué per casualitat el bibliotecari i poeta mallorquí Miquel Ferrà i Juan, que esdevindria el seu amic de l'ànima i amb qui, quan ell tornà a viure a Mallorca, mantingué una correspondència fins a la mort de l'escriptor, l'any 1947, correspondència que J. Massot i Muntaner publicà en part a la revista *Randa* (num. 32, 1992). Ferrà la introduí en el seu cercle d'amics, entre els quals hi havia l'hel·lenista, medievalista i polític Lluís Nicolau i d'Oliver, el segon dels homes amb qui va fer una gran amistat: també amb ell, quan marxà a l'exili, s'hi correspongué fins que Nicolau es morí, a Mèxic, el 1961. Una part d'aquesta correspondència, les cartes de Nicolau a Grau, ha estat publicada (Lluís Nicolau d'Oliver, *Cartes a Hermínia Grau*, Curial, 1995) amb una introducció d'Eulàlia Duran, que és qui ens ha proporcionat un seguit d'informacions valuoses sobre la vida, la personalitat i els interessos de la seva mare. Una altra persona que formava part del cercle d'amistats de Miquel Ferrà i Lluís Nicolau, i que Hermínia conegué en aquest entorn, era l'arxiver i historiador ceriverí Agustí Duran i Sanpere, que esdevingué el seu marit el 1923 i amb qui tingué tres filles: Núria, Roser i Eulàlia Duran Grau. Més endavant, durant la Guerra Civil, Hermínia va conèixer l'arxiver, escriptor i historiador valencià Ernest Martínez Ferrando, amb qui a partir dels anys quaranta inicià una correspondència, sobretot a propòsit de llibres que ell li recomanava, li feia arribar o li comentava, a la qual homès posa fi la mort de l'escriptor. Cinquanta-sis de les cartes de Ferrando a Grau –totes les que es conserven, tot i que probablement no totes les que va escriure– han estat publicades, anotades i introduïdes per Teresa Muñoz a la revista *Llengua i Literatura* (2004). Aquesta faceta de Grau, d'incansable corresponsal, va fer que Marta Pessarrodona titulés el capítol que li va dedicar del llibre *Donasses* (2006) «Hermínia Grau i Aymà. De professió, escriure i rebre cartes».

Després de la guerra, quan el seu marit, havent passat un període curt de «depuració», recuperà la feina al cap de l'Arxiu Municipal de Barcelona, ella es va dedicar a les activitats culturals amb intensitat: a banda de la

correspondència que acabem d'esmentar, llegia amb voracitat, va reprendre el piano, estudià història amb Joan Petit i organitzà tertúlies culturals i musicals. Més endavant va redactar un bon nombre d'entrades sobre música per a l'Enciclopèdia Catalana. I a partir dels anys seixanta i fins al final de la seva vida, es professionalitzà com a traductora del francès per a Edicions 62. Els llibres que aïostrà responien a les matèries a què s'havia dedicat més: religió, filosofia, música i història.

Per a la col·lecció «Blanquerna» traduí les obres de temàtica religiosa i filosòfica, temes que l'havien interessada des de molt jove: *Maria, mare del Senyor, figura de l'Església*, de Max Thurian (1965); *En espera de Déu*, de Simone Weil (1965); *Ningú no és una illa*, de Thomas Merton (1966); *L'esdevenidor de l'home* (1968) i *L'aparició de l'home* (1970), de Pierre Teilhard de Chardin. Val a dir que el llibre de Merton era escrit originalment en anglès (*No Man Is an Island*, 1955), la llengua de l'autor; però, com que no en constà que Grau hagués après aquesta llengua, suposem que la seva versió es va fer a partir de la traducció castellana o de la francesa.

Pej que fa a la música, el 1967 aparegué la seva traducció del *Diccionari de la música* de Roland de Candé, que, segons que sembla, va esdevenir un punt de referència terminològica en aquest àmbit.

El 1968 es publica la seva cotraducció, amb Carme Vilaginés, d'una obra fundacional i fonamental del pensament feminista: *El segon sexe*, de Simone de Beauvoir (gairebé dues dècades després de l'aparició de la versió original!). La traducció es va fer a proposta de Maria Aurèlia Capmany, que és l'autora del pròleg. Grau fou la responsable d'aïostrar la primera part, *Els fets i els mites*, i Vilaginés la segona, *L'experiència viscuda*.

Finalment, entre el 1977 i el 1978 van aparèixer els dos volums –en total més de 1.000 pàgines– de la seva traducció *Barcelona 1380-1462: un centre econòmic en època de crisi*, de la historiadora francesa Claude Carrère, especialista en la corona catalanoaragonesa, en què analitzava el paper de Barcelona en la vida econòmica de l'àrea mediterrània occidental.

Grau fou una traductora elegant i rigorosa, amb un llenguatge clar que, llegit actualment, no sembla que hagi perdut gens de vigència.

